

**Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
και Ευρωπαϊκή Ένωση:
Ενίσχυση της Δημοκρατίας ή
Πόλωση και
Ευρωσκεπτικισμός;**

Παρουσίαση Πτυχιακής Εργασίας

Σπύρος Παράσχης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

Θεωρητικό Πλαίσιο

Μεθοδολογία

Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων

Ερμηνεία των Αποτελεσμάτων

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Εισαγωγή

Πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο

- Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ), μπήκαν στην ζωή μας στα μέσα της δεκαετίας του 2000 και μέσα σε λίγα χρόνια απέκτησαν δισεκατομμύρια χρήστες σε κάθε γωνιά του κόσμου.
- Σύντομα, εισχώρησαν στην πολιτική ζωή και άρχισαν να χρησιμοποιούνται από πολίτες, οργανώσεις, κόμματα και κυβερνήσεις.
- Αντιμετωπίστηκαν τόσο ως χρήσιμο εργαλείο για την ενίσχυση της συλλογικής δράσης και της πολιτικής έκφρασης, όσο και ως ένας χώρος που ελλοχεύει κινδύνους για την δημοκρατία.
- Στην Ευρώπη,
 - Η αύξηση της χρήσης των ΜΚΔ για πολιτικούς σκοπούς,
 - Το όλο και μεγαλύτερο πολιτικό περιεχόμενο στα ΜΚΔ,
 - Η ανησυχία για φαινόμενα όπως η παραπληροφόρηση,
 - Η πόλωση που επικρατεί πανευρωπαϊκά και
 - Η άνοδος λαϊκιστικών και ευρωσκεπτικιστικών κινημάτων,έχει ενισχύσει τον διάλογο περί της σχέσης των ΜΚΔ με την δημοκρατική συμμετοχή και έχει οδηγήσει την Ένωση να λάβει μέτρα νομοθετικής ρύθμισης του χώρου (π.χ. Digital Services Act).

Η παρούσα έρευνα,

- έχει ως σκοπό να αποκρυσταλλώσει μία πιο ευκρινή εικόνα για αυτήν την σχέση, δηλαδή της χρήσης των ΜΚΔ από την μία και της πολιτικής ενημέρωσης, του πολιτικού διαλόγου και της δημοκρατικής συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από την άλλη.

Για την καλύτερη διερεύνηση του ζητήματος αυτού έχουν παραχθεί δύο ερευνητικά ερωτήματα:

1. Συμβάλλει η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην διαμόρφωση μιας Ευρωπαϊκής Δημόσιας Σφαίρας που θα διακρίνεται από έναν ανοιχτό διακρατικό και διακυβερνητικό διάλογο ή ενισχύει την πόλωση και τον ευρωσκεπτικισμό;
2. Ποια είναι η επίδραση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικά στις Ευρωεκλογές;

Κεφάλαιο 1:

Θεωρητικό

Πλαίσιο

1.1. Ευρωπαϊκή και Ψηφιακή Δημόσια Σφαίρα

Ιδεατός τύπος της δημόσιας σφαίρας

- Ως δημόσια σφαίρα ορίζεται ο «χώρος της κοινωνικής μας ζωής στον οποίο μπορεί να διαμορφωθεί κάτι το οποίο πλησιάζει την κοινή γνώμη» (Habermas, 1964, σελ.49).
- Ο χώρος αυτός δημιουργείται οπουδήποτε **αρκετοί, καλά ενημερωμένοι πολίτες** συναθροίζονται ως δημόσιο σώμα **με τρόπο ανεμπόδιστο και ελεύθερο** και κάνοντας χρήση της **λογικής** τους, **συζητούν** και φτάνουν σε συμπεράσματα για **«ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος»** (Habermas, 1964, 1991).
- Η δημόσια σφαίρα βρίσκεται ανάμεσα στον «ιδιωτικό χώρο» (private realm) και στην «σφαίρα της δημόσιας εξουσίας» (sphere of public authority).

Τα δομικά στοιχεία της δημόσιας σφαίρας

Συμμετέχοντες

1. Κράτος
2. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
3. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών
4. Πολίτες

Μέσα / Δίαυλοι Επικοινωνίας

- Οι πηγές από τις οποίες οι πολίτες λαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες για τα ζητήματα που τους ενδιαφέρουν.
- Παραδοσιακά (τηλεόραση, ραδιόφωνο) και νέα (διαδίκτυο, ΜΚΔ) μέσα.

Θέματα

- Τα θέματα τα οποία γίνονται αντικείμενο συζήτησης ή διαμάχης στην δημόσια σφαίρα.

Η δημόσια σφαίρα στο σύγχρονο πλαίσιο

- Η «επαναφευδοποίηση της δημόσιας σφαίρας» (Habermas, 1991) από τα ΜΜΕ και το κράτος, τα οποία διεξάγουν τον διάλογο, χωρίς την ενεργή συμμετοχή των πολιτών.
- Τα ΜΜΕ θέτουν την θεματολογία, προωθώντας συγκεκριμένα θέματα και αποσιωπώντας άλλα.
- Τα ΜΜΕ, κύριοι δίαυλοι πληροφόρησης, δεν είναι ελεύθερα από πολιτική και οικονομική επιρροή.
- Η δημόσια σφαίρα, όπως την περιέγραψε ο Χάμπερμας, δεν είναι αντιπροσωπευτική του συνολικού πληθυσμού.

Η Ευρωπαϊκή Δημόσια Σφαίρα

- Μία υπερεθνική δημόσια σφαίρα, ένας δημοκρατικός χώρος, όπου οι πολίτες και τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και οργανισμοί άλλων κρατών, θα συμμετείχαν σε έναν πανευρωπαϊκό πολιτικό διάλογο σχετικά με κοινά θέματα, θα σύγκριναν εθνικές πολιτικές (policies) και πρακτικές πάνω σε αυτά τα θέματα και θα ασκούσαν κριτική και έλεγχο στην ίδια την Ένωση.
- Η ύπαρξη της είναι σημαντική για την δημοκρατική νομιμοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα δομικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Δημόσιας Σφαίρας

Συμμετέχοντες	Μέσα / Δίαυλοι Επικοινωνίας	Θέματα
1. Η ΕΕ μέσω των θεσμών της.	• Εθνικά και υπερεθνικά ΜΜΕ	☐ Τα θέματα που απασχολούν τους πολίτες σε διάφορα Κράτη-Μέλη ή πανευρωπαϊκά.
2. Εθνικά και υπερεθνικά ΜΜΕ	• Ιστοσελίδες των Ευρωπαϊκών θεσμών	
3. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με πανευρωπαϊκή δράση	• Διαδίκτυο	
4. Πολίτες των Κ-Μ.	• Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	

Οι δύο τρόποι υλοποίησης της ΕΔΣ

Εξευρωπαϊσμός των εθνικών δημόσιων σφαιρών

- Κάλυψη των ευρωπαϊκών θεμάτων από τα εθνικά μίντια με την χρήση μιας ευρωπαϊκής πλαισίωσης.
- Πληρέστερη ενημέρωση για τα ευρωπαϊκά ζητήματα
- Ανεπτυγμένο ενδιαφέρον των πολιτών ενός Κράτους-Μέλους για τα ευρωπαϊκά ζητήματα.

Μια πολυεθνική και υπερεθνική ΕΔΣ

- Ενημέρωση από υπερεθνικά μέσα ενημέρωσης (πχ. Euronews, Reuters).
- Ποιοτική ενημέρωση και αλληλεπίδραση μέσω από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης.
- Αλληλεπίδραση μεταξύ ιδιωτών πολιτών και οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών από διάφορα κράτη-μέλη

Δύο τάσεις σχετικά με την ΕΔΣ

Οι «απαισιόδοξοι»

Η ΕΔΣ δεν μπορεί να υπάρξει λόγω:

1. Των εθνικών γλωσσών
2. Της κάλυψης των εθνικών ΜΜΕ
3. Των κοινωνικοπολιτικών διαφορών

Οι «αισιόδοξοι»

- Μια πολυεθνική και διακρατική ΕΔΣ δεν υπάρχει ακόμα αλλά οι τωρινές συνθήκες επιτρέπουν την δημιουργία της.

ή

- Η ΕΔΣ υπάρχει ήδη με την μορφή επί μέρους ευρωπαϊκών σφαιρών/σφαιριδίων που συνυπάρχουν σε διάφορους, κυρίως ψηφιακούς, χώρους.

Ορισμός των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, είναι «διαδικτυακές υπηρεσίες που επιτρέπουν στα άτομα να

1. δημιουργούν ένα δημόσιο ή ημι-δημόσιο προφίλ εντός ενός οριοθετημένου συστήματος,
2. διατυπώνουν μια λίστα άλλων χρηστών με τους οποίους μοιράζονται μια σύνδεση και
3. προβάλλουν και διασχίζουν την λίστα των συνδέσεών τους καθώς και εκείνες που έχουν δημιουργήσει άλλοι εντός του συστήματος»(boyd & Ellison, 2010, p.211).

Παράλληλα, επιτρέπουν στους χρήστες τους να «να συγκεντρώνονται, να επικοινωνούν, να μοιράζονται και σε ορισμένες περιπτώσεις να συνεργάζονται ή να παίζουν» (boyd, 2009).

Πιο γνωστά ΜΚΔ αποτελούν τα Facebook, Instagram, X (πρώην twitter) και TikTok.

Τα ΜΚΔ χώρος υλοποίησης της ΕΔΣ

Τα επιχειρήματα υπέρ

- Λόγω του ανοιχτού και παγκόσμιου χαρακτήρα του μπορούν να φέρουν πιο κοντά τους συμμετέχοντες της ΕΔΣ.
- Αποτελούν ένα δίαυλο επικοινωνίας που προσφέρει ποικιλία πηγών για πληροφόρηση.
- Δίνει την ευκαιρία σε πολίτες και οργανώσεις να αναδείξουν θέματα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα επιχειρήματα κατά

- ❖ Ο πολιτικός διάλογος δεν γίνεται πάντοτε «με τρόπο ανεμπόδιστο και ελεύθερο» ή με γνώμονα τον ορθό λόγο.
- ❖ Echo chambers και filter bubbles
- ❖ Σφαιρίδια αλληλεπίδρασης

1.2. Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Πολιτική Συμμετοχή

Ορισμός και τύποι πολιτικής συμμετοχής

Το 1972, οι Verba και Nie όριζαν την πολιτική συμμετοχή ως «τις νόμιμες ενέργειες από ιδιώτες πολίτες που έχουν περισσότερο ή λιγότερο απευθείας στόχο να επηρεάσουν την επιλογή του κυβερνητικού προσωπικού και/ή τις ενέργειες που αναλαμβάνουν».

Στο σύγχρονο πλαίσιο, οι Theocharis και Van Deth αναγνωρίζουν πέντε τύπους πολιτικής συμμετοχής:

1. την θεσμική συμπεριφορά,
2. τις «πράξεις διαμαρτυρίας»,
3. την εθελοντική δράση,
4. τον πολιτικό καταναλωτισμό και
5. την «ψηφιακά δικτυωμένη συμμετοχή»

Πολιτική συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διαδικασίες δημοκρατικής συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση:

- Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών
- Δημόσιες διαβουλεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Have Your Say
- Ευρωεκλογές

Οι Ευρωεκλογές:

- Διεξάγονται κάθε πέντε χρόνια ανελλιπώς από το 1979
- Είναι η διαδικασία εκλογής των 720 αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Θεωρούνται κύριοι ενδείκτες της σημασίας που δίνουν οι Ευρωπαίοι πολίτες στην Ένωση
- Έχουν περιγραφεί κατά καιρούς ως «δεύτερης τάξης εκλογών» λόγω της σχετικά χαμηλής συμμετοχής
- Χαρακτηρίζονται, την τελευταία δεκαετία, από μία σύγκλιση στα θέματα που κυριαρχούν πανευρωπαϊκά κατά την προεκλογική περίοδο.

Η σχέση των ΜΚΔ με την πολιτική συμμετοχή στην ΕΕ

Τα ΜΚΔ διαθέτουν ορισμένα συγκεκριμένα τεχνικά-ρηματικά χαρακτηριστικά, τα οποία ενδέχεται να διευκολύνουν, να προωθήσουν ή να εμποδίσουν ορισμένα είδη πολιτικής συμμετοχής.

Θετική επίδραση των ΜΚΔ

- Εύκολη και διαρκή πρόσβαση σε μια τεράστια ποικιλία πληροφοριών και ειδήσεων
- Δυνατότητα για οργάνωση δράσεων στον φυσικό κόσμο
- Επικοινωνία με πιθανούς ψηφοφόρους και την κινητοποίηση τους στις εκλογές

Αρνητική επίδραση των ΜΚΔ

- «clicktivism» / ακτιβισμός των κλικ
- Διασπορά παραπληροφόρησης

Research

Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία

2.1. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αξιοποιήσει τα ήδη διαθέσιμα δεδομένα προκειμένου να επιχειρήσει να συνθέσει μια καθαρότερη εικόνα σχετικά με την επίδραση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον πολιτικό διάλογο και την πολιτική συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Προκειμένου να μελετηθούν καλύτερα τα παραπάνω, διατυπώθηκαν δύο ερευνητικά ερωτήματα:

Ερ.Ερ.1: Συμβάλλει η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην διαμόρφωση μιας Ευρωπαϊκής Δημόσιας Σφαίρας που θα διακρίνεται από έναν ανοιχτό διακρατικό και διακυβερνητικό διάλογο ή ενισχύει την πόλωση και τον ευρωσκεπτικισμό;

Ερ.Ερ.2: Ποια είναι η επίδραση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην δημοκρατική συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικά στις Ευρωεκλογές;

2.2. Μεθοδολογική προσέγγιση και διαδικασία της έρευνας

A) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που χρησιμοποιούσαν σε καθημερινή βάση τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

B) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που ενημερώνονταν για τα ευρωπαϊκά πολιτικά θέματα από τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Γ) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που αναζητούσαν πληροφορίες για την ΕΕ στα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Δ) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που έτειναν να εμπιστεύονται τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Ε) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που πίστευαν ότι είναι καλά ενημερωμένοι για την ΕΕ κατά τα έτη 2018 – 2024

ΣΤ) Το ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που πίστευαν ότι τα ΜΚΔ αποτελούν έναν αποτελεσματικό τρόπο έκφρασης άποψης για τα πολιτικά ζητήματα κατά τα έτη 2018 – 2024

Ζ) Ο διακρατικός ή μη χαρακτήρας του πολιτικού διαλόγου περί της ΕΕ στα ΜΚΔ, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα

Η) Η σχέση του αριθμού των ακολούθων επιλεγμένων Ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων στο Instagram και του engagement rate τους στην πλατφόρμα με τα εκλογικά ποσοστά τους στις τελευταίες Ευρωεκλογές, στο γενικό πληθυσμό και στους νέους

Μέθοδος:

Μικτή μέθοδος, δευτερογενή ποσοτική ανάλυση αριθμητικών δεδομένων & μεταανάλυση επιλεγμένων ερευνών

Εργαλεία συλλογής δεδομένων:

- Ενδείκτες A έως ΣΤ: Σειρά εκθέσεων «Media use in the EU» της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ➡ Τακτικά Ευρωβάρόμετρα (Standard Eurobarometer – SE) 90(2018), 92(2020), 94(2021), 96(2022), 100(2023) και 102(2024)
- Ενδείκτης Z: Δεδομένα από τις έρευνες των Hänska & Bauchowitz (2018) και Ruiz-Soler (2020).
- Ενδείκτης H: Ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εθνικές στατιστικές υπηρεσίες και ερευνητικά κέντρα, SocialBlade.com, The PopuList (popu-list.org)

Τα 16 κόμματα που επιλέχθηκαν:

- Λαϊκιστικά / Ευρωσκεπτικιστικά: Sverigedemokraterna (Σουηδία), Vänsterpartiet (Σουηδία), Rassemblement National (Γαλλία), La France Insoumise (Γαλλία), Reconquête (Γαλλία), AFD (Γερμανία), De Linke (Γερμανία), Movimento 5 Stelle (Ιταλία), Fratelli d' Italia (Ιταλία) και Lega – Salvini Premier (Ιταλία).
- Άλλα: Socialdemokraterna (Σουηδία), Moderaterna (Σουηδία), Parti Socialiste (Γαλλία), Les Republicains (Γαλλία), SPD (Γερμανία), CDU (Γερμανία), Partito Democratico (Ιταλία) και Alleanza Verde e Sinistra (Ιταλία)

2.3. Περιορισμοί της έρευνας

Ο κύριος περιορισμός είναι η εγγενής έλλειψη απόλυτης ακρίβειας που υπάρχει στην τεχνική της αυτοαναφοράς (Ευρωβαρόμετρα, εκλογικά ποσοστά στους νέους).

Ένας επίσης σημαντικός περιορισμός είναι η έλλειψη ανεπτυγμένων ψηφιακών εργαλείων που θα επέτρεπε την συλλογή, επεξεργασία και μελέτη αναρτήσεων και γενικώς αλληλεπιδράσεων από ψηφιακές πλατφόρμες όπως Instagram και το TikTok.

Κεφάλαιο 3:

Αποτελέσματα

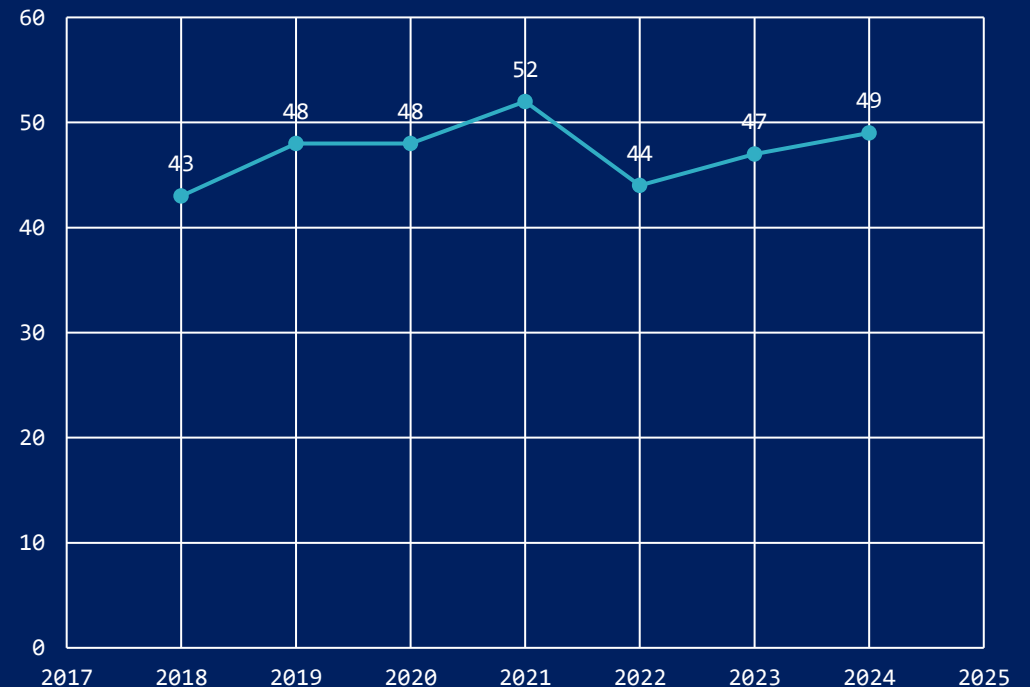

3.1. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Πίνακας Α

- Κατά το 2024, οι Ευρώφιλοι (53%) χρησιμοποιούσαν περισσότερο τα ΜΚΔ σε καθημερινή βάση από τους Ευρωσκεπτικιστές (45%).
- Όπως είναι αναμενόμενο, κατά το ίδιο έτος, οι ερωτηθέντες 15-24 ετών ήταν πρώτοι στις ηλικιακές κατηγορίες, με 82% από αυτούς να χρησιμοποιούν καθημερινά τα ΜΚΔ.

Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που χρησιμοποιούσαν σε καθημερινή βάση τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Πίνακας Β

- Σχεδόν το ένα τέταρτο των Ευρωπαίων πολιτών αξιοποιεί τα ΜΚΔ για την ενημέρωσή του επί των ευρωπαϊκών πολιτικών θεμάτων.
- Το 2024, Ευρωσκεπτικιστές και Ευρώφιλοι είχαν ακριβώς το ίδιο ποσοστό (25%) στις κατηγορίες τους σε αυτό το ερώτημα του Ευρωβαρομέτρου.
- Την ίδια χρονιά, περίπου το ένα δεύτερο των φοιτητών (49%) αξιοποιούσαν τα ΜΚΔ για να ενημερωθούν για τα ευρωπαϊκά πολιτικά θέματα, μακράν πρώτοι στις κατηγορίες απασχόλησης. Ίδιο ποσοστό είχαν και οι ερωτηθέντες 15-24 ετών (49%), με τα ποσοστά να πέφτουν όσο ανέβαινε η ηλικία.

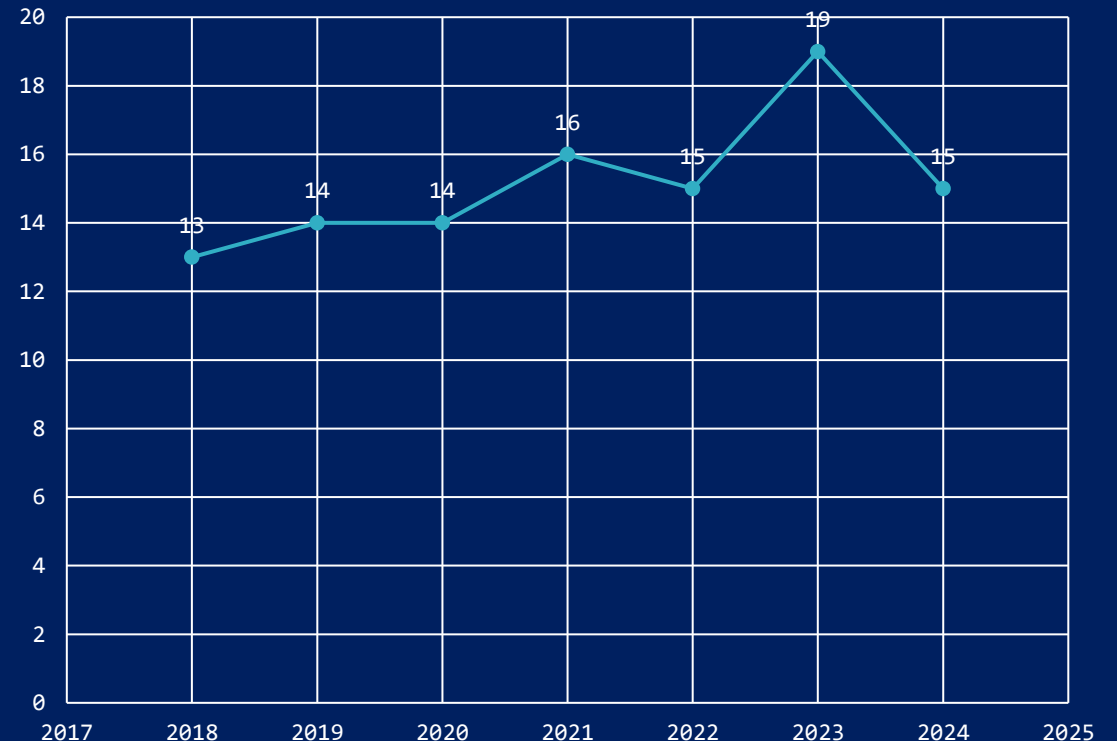
Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που ενημερώνονταν για τα ευρωπαϊκά πολιτικά θέματα από τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Πίνακας Γ

- Παρομοίως με τον παραπάνω ενδείκτη, Ευρώφιλοι και Ευρωσκεπτικιστές εμφανίζουν σχεδόν ίδια ποσοστά (15% και 16%) αντίστοιχα.
- Ακόμη, οι φοιτητές (29%) και οι 15-24 ετών (30%) παραμένουν πρώτοι στις κατηγορίες απασχόλησης και ηλικίας αντίστοιχα.
- Εμφανή η σύνδεση μεταξύ των ενδεικτών Β και Γ

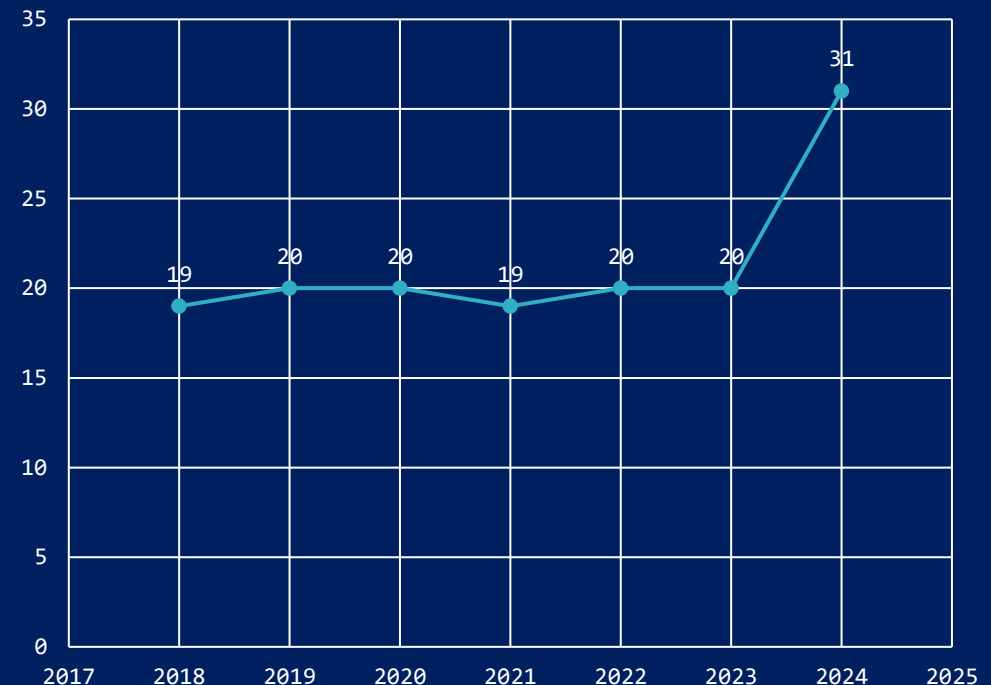
Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που αναζητούσαν πληροφορίες για την ΕΕ στα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 – 2024

Πίνακας Δ

- 38 % των Ευρώφιλων τείνει να εμπιστεύεται τα ΜΚΔ, σε σύγκριση με το 22% των Ευρωσκεπτικιστών, ενώ 27% είναι το ποσοστό για τους ουδέτερους.
- Στις ηλικιακές κατηγορίες, οι 15-24 ετών (46%) και οι 25-39 ετών (40%) δείχνουν την μεγαλύτερη εμπιστοσύνη προς τις ψηφιακές κοινωνικές πλατφόρμες.

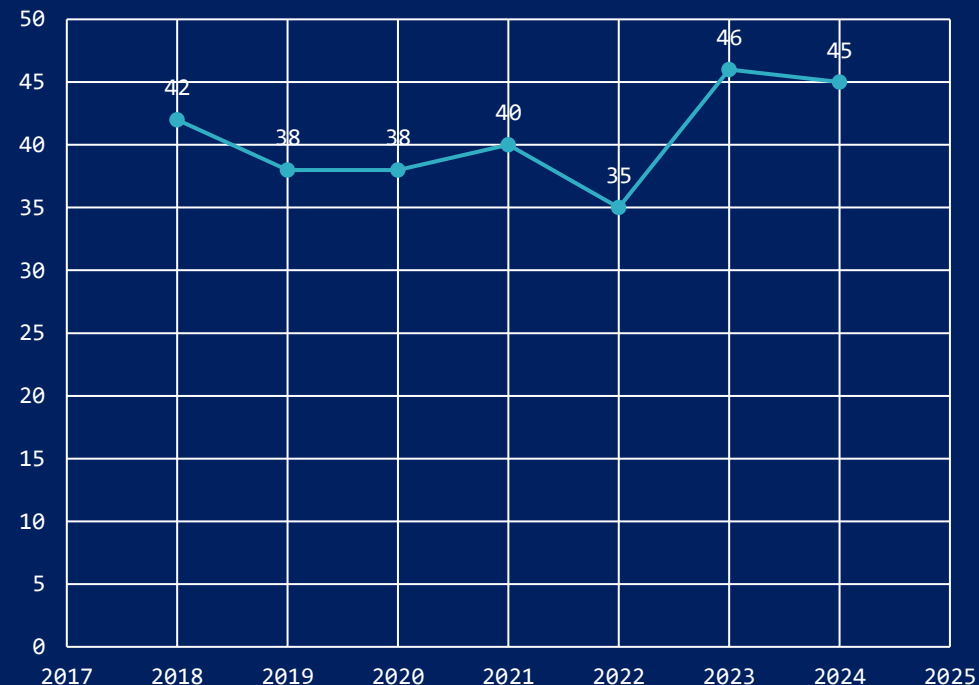
Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που έτειναν να εμπιστεύονται τα ΜΚΔ κατά τα έτη 2018 - 2024

Πίνακας Ε

- Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι, κατά το 2024, το ποσοστό των Ευρώφιλων που αισθάνονταν καλά ενημερωμένοι για την Ένωση (60%) ήταν διπλάσιο από αυτό των Ευρωσκεπτικιστών (31%).
- Η κατηγορία των 15-24 δήλωνε η λιγότερο ενημερωμένη από όλες (44%), με την πρώτη θέση να περνά στα άτομα 40-54 ετών.

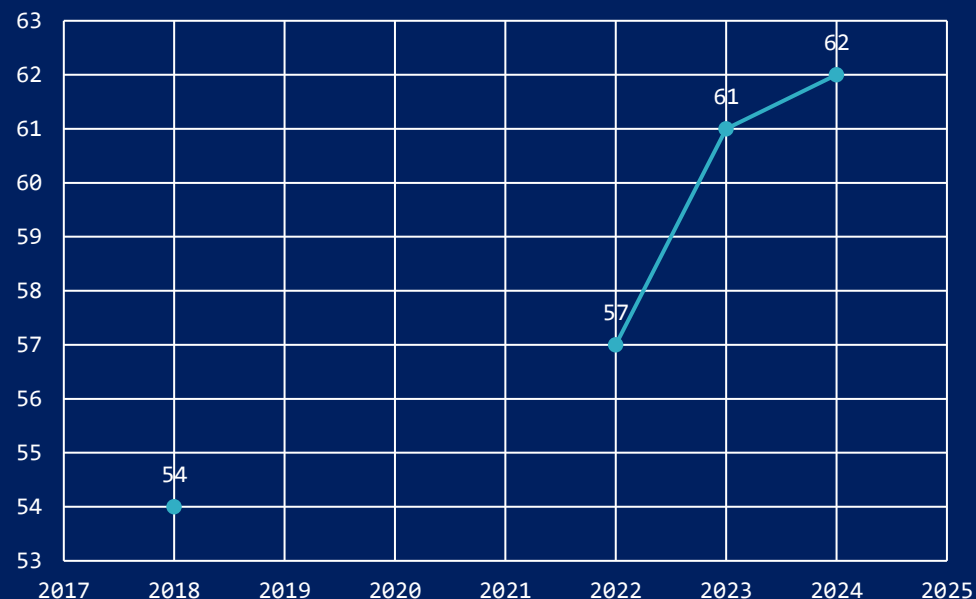
Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που πίστευαν ότι είναι καλά ενημερωμένοι για την ΕΕ κατά τα έτη 2018 – 2024

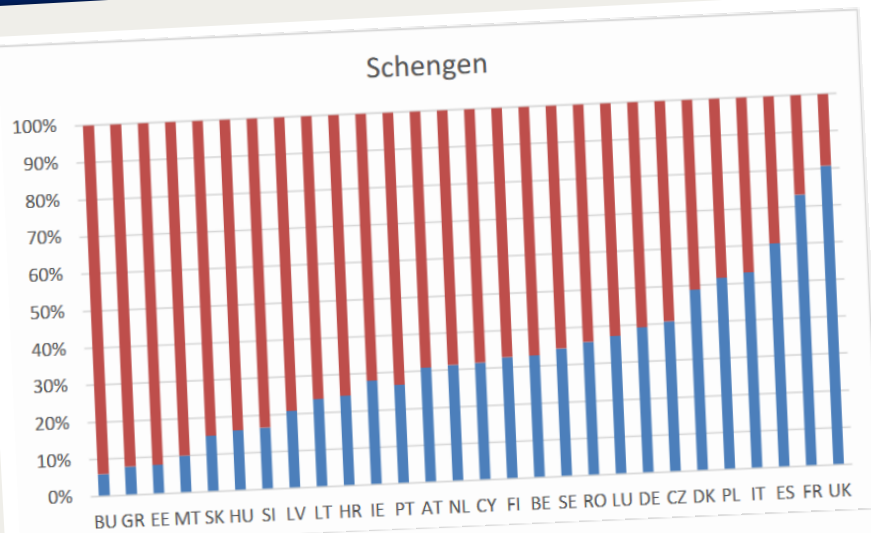

Πίνακας ΣΤ

- Το αίσθημα αυτό είναι περισσότερο παρατηρήσιμο στους Ευρώφιλους (67%), αλλά και ένα σημαντικό ποσοστό Ευρωσκεπτικιστών (53%) ενστερνίζονται αυτή την άποψη.
- Οι νέοι 15-24 ετών (80%) και οι φοιτητές (79%) είναι αυτοί με τα μεγαλύτερα ποσοστά, ενώ ψηλά βρίσκονται και τα άτομα ηλικίας 25-39 ετών (72%).
- 17 από τα 27 Κράτη-Μέλη, κυμαίνονται σε ποσοστά μεταξύ 60% και 70%, κάτι που δείχνει ευρεία υποστήριξη στην ιδέα.

Ποσοστό των Ευρωπαίων πολιτών που πίστευαν ότι τα ΜΚΔ αποτελούν έναν αποτελεσματικό τρόπο έκφρασης άποψης για τα πολιτικά ζητήματα κατά τα έτη 2018 – 2024

Πίνακας Z1

Στα δεδομένα από την έρευνα του Ruiz-Soler (2020), παρατηρείται ότι στις αλληλεπιδράσεις που αφορούσαν την Ζώνη του Schengen, σε 23 από τα τότε 28 Κράτη-Μέλη, πάνω από το 50% των αλληλεπιδράσεων ήταν με χρήστες άλλων χωρών.

Σε εννέα από αυτές, οι διακρατικές αλληλεπιδράσεις αποτελούσαν πάνω από το 75% του συνόλου.

Για το TTIP, σε 15 Κράτη-Μέλη οι αλληλεπιδράσεις ήταν κατά πλειονότητα διακρατικές

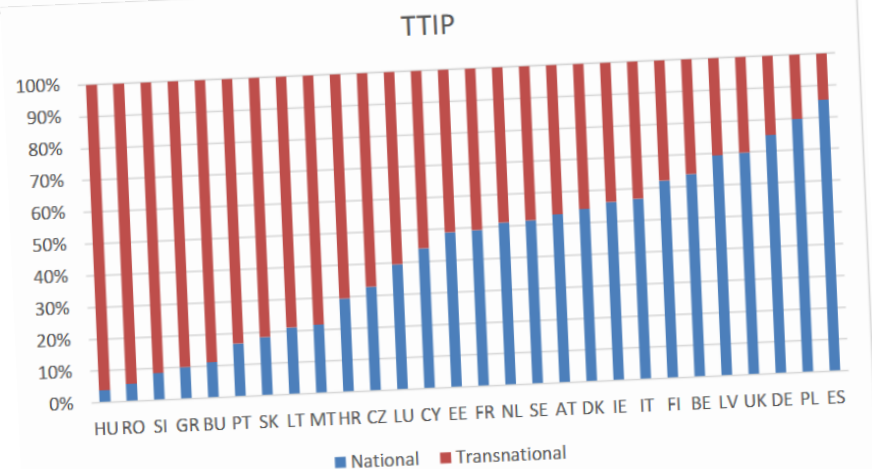

Figure 4. National and transnational interactions per country.

Πίνακας Z2

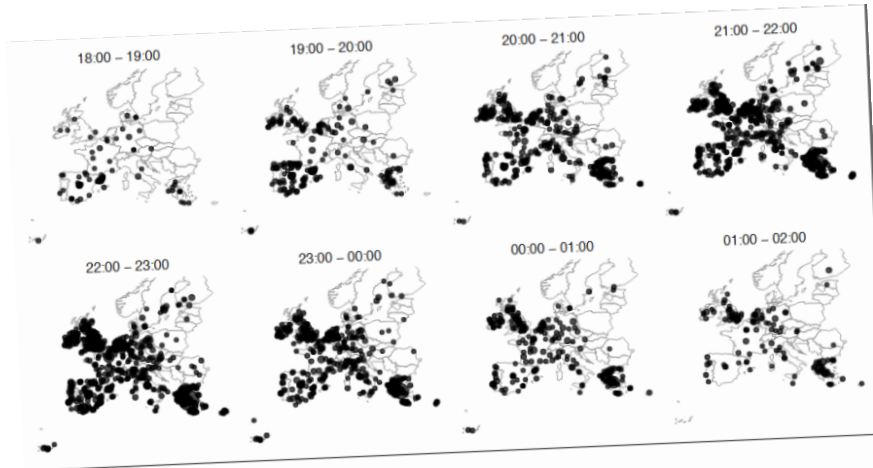

Figure 3: Geography of engagement with the hashtag over time.

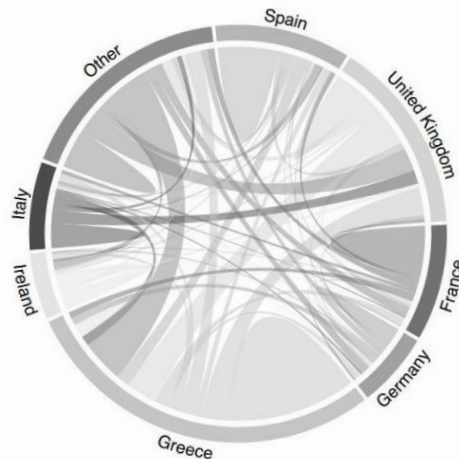

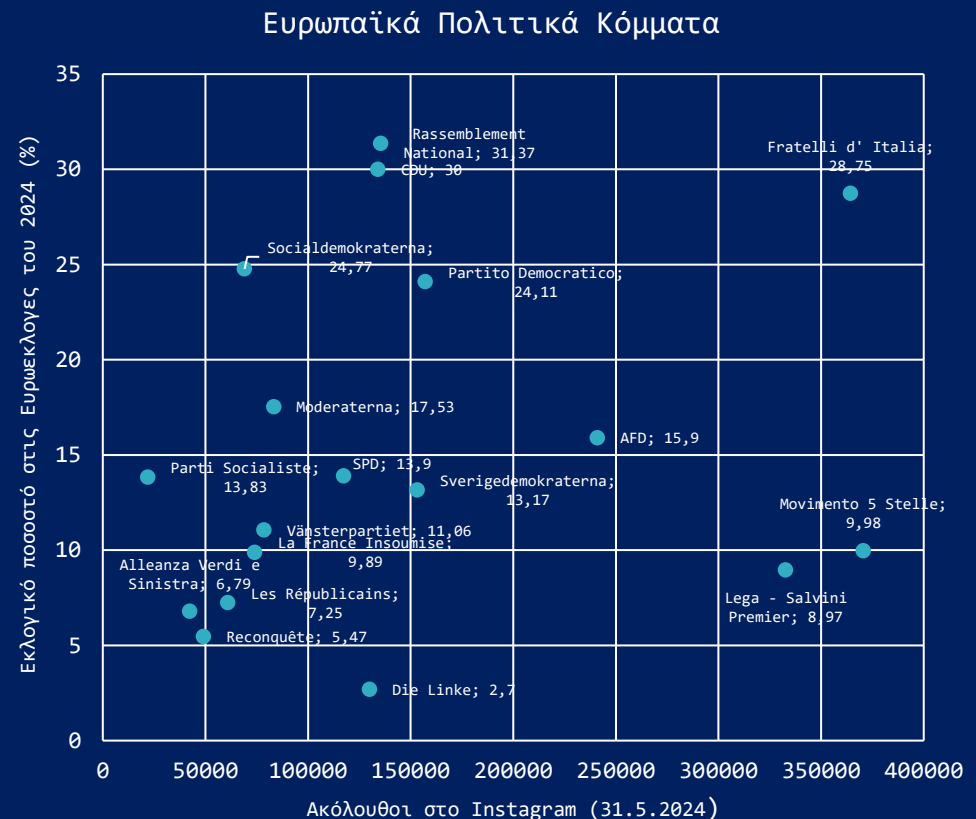
Figure 4: How those engaging with the hashtag interacted with each other across borders

Στην έρευνα τους, οι Hänska & Bauchowitz (2018), αποτυπώνουν την ανάδυση και διασπορά του hashtag #ThisIsACoup, τις πρώτες ώρες της εμφάνισης του.

Το hashtag διαδόθηκε ταχύτατα, με τις κύριες αλληλεπιδράσεις να γίνονται ανάμεσα σε χώρες που προέρχονται τόσο από τον Ευρωπαϊκό Βορρά, όσο και από το Νότο.

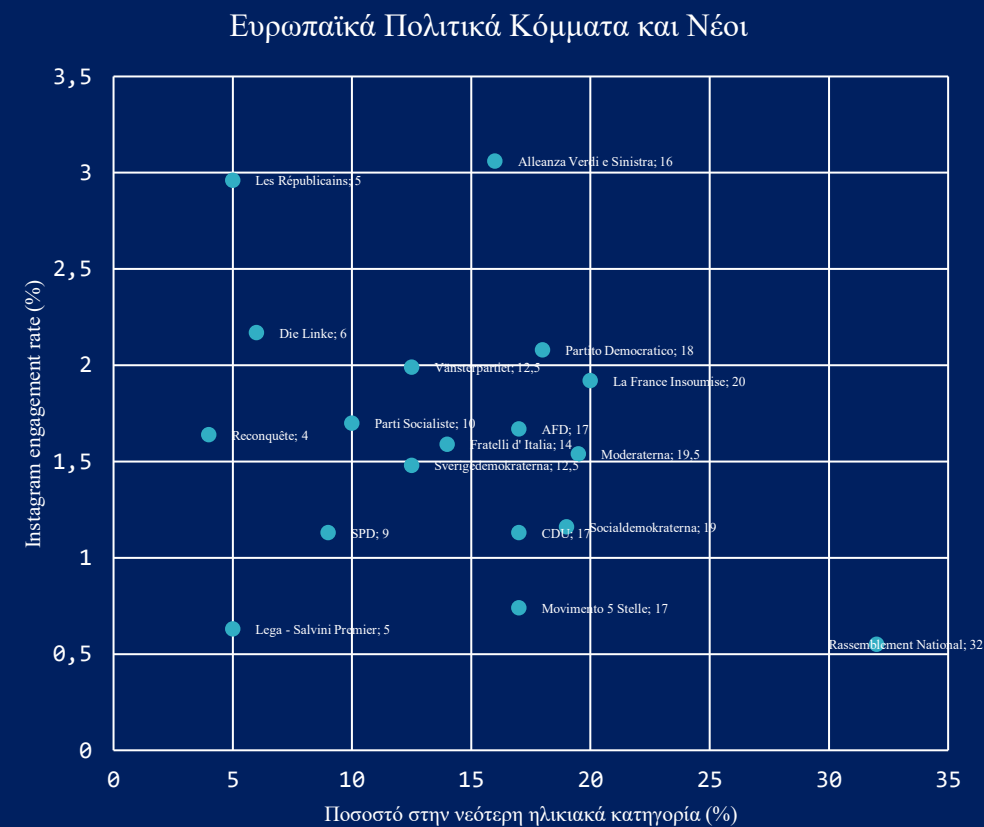
Πίνακας Η1

- Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται οι επιδόσεις των επιλεγμένων κομμάτων στην κάλη και στο Instagram.
- Παρατηρείται πως η ύπαρξη πολλών ακολούθων δεν μετατρέπεται αυτόματα σε περισσότερους ψηφοφόρους στην κάλη
- Τα κόμματα με τους λιγότερους ακολούθους έχουν αναμενόμενα την λιγότερη απήχηση και τα μικρότερα εκλογικά ποσοστά

Πίνακας H2

- Στον πίνακα H2 εμφανίζεται η σχέση του ποσοστού αλληλεπίδρασης των κομμάτων στην πλατφόρμα του Instagram με το ποσοστό που θεωρείται πως έλαβαν ανάμεσα στους νέους στις τελευταίες Ευρωεκλογές.

3.2. Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

ΕΡ.ΕΡ.1: Θετική αλλά περιορισμένη συμβολή των ΜΚΔ προς τον διακρατικό διάλογο και την διαμόρφωση της ΕΔΣ.

- Οι συμμετέχοντες σε αυτήν την ψηφιακή ΕΔΣ είναι σίγουρα **αρκετοί**, προερχόμενοι από **πολυάριθμες χώρες** και κοινωνικές ομάδες και **θα συνεχίσουν να αυξάνονται**.
- Οι μισοί (49%) Ευρωπαίοι πολίτες χρησιμοποιούν καθημερινά τα ΜΚΔ και το εν δεύτερο εξ αυτών (24% του γενικού πληθυσμού) τα αξιοποιεί για να ενημερωθεί για τα ευρωπαϊκά πολιτικά θέματα. Ένα τέτοιο ποσοστό, ακόμα και αν δεν είναι απολύτως αντιπροσωπευτικό, περιλαμβάνει εκατομμύρια Ευρωπαίους.
- Η εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων στα ΜΚΔ είναι σε ιστορικά υψηλά επίπεδα (31%). Τα ΜΚΔ και η χρήση τους για πολιτική συμμετοχή αρχίζουν να γίνονται **όλο και πιο αποδεκτά** στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.
- Εντοπίζεται μία **θετική σύνδεση** μεταξύ της αξιοποίησης των ΜΚΔ για πολιτική ενημέρωση από τους νέους και της πληρέστερης ενημέρωσης και γνώσης τους για την ΕΕ και τα θέματα που άπτονται σε αυτήν.

- Τα στατιστικά αποτελέσματα της έρευνας μας δείχνουν ότι δεν αξιοποιούν όλοι τα ΜΚΔ για ποιοτική πολιτική ενημέρωση. Αντιθέτως, ορισμένοι χρήστες χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ για να ενισχύσουν τις ήδη διαμορφωμένες απόψεις τους.
- Παρόλο που Ευρώφιλοι και Ευρωσκεπτικιστές έχουν ίδια ποσοστά στον Ενδείκτη Β, το ποσοστό των Ευρώφιλων που αισθάνονταν καλά ενημερωμένοι για την Ένωση (60%) ήταν διπλάσιο από αυτό των Ευρωσκεπτικιστών (31%).
- Ο πολιτικός διάλογος στα ΜΚΔ φαίνεται να είναι διακρατικός και να χαρακτηρίζεται από κοινά θέματα, αλλά είναι αβέβαιο το κατά πόσο είναι ανοιχτός και ορθολογικός ή είναι απλά αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων με ίδιες αντιλήψεις, χωρίς αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών ομάδων και ιδεολογιών.

ΕΡ.ΕΡ.2: Η σχέση μεταξύ της χρήσης των ΜΚΔ και της δημοκρατικής συμμετοχής στην ΕΕ είναι αμοιβαία και διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στα Κράτη-Μέλη

- Και στα τέσσερα Κράτη-Μέλη που επιλέχθηκαν, πρώτο σε ακολούθους στο Instagram είναι ένα λαϊκιστικό και (ελαφρώς ή σκληρά) ευρωσκεπτικιστικό κόμμα. Ωστόσο, από τους ίδιους πίνακες διαφαίνεται πως ο υψηλός αριθμός ακολούθων δεν μεταφράζεται πάντοτε σε υψηλό εκλογικό ποσοστό.
- Δύο συγκρίσεις, πρώτον μεταξύ των SPD και Socialdemokraterna και δεύτερον μεταξύ των Vänsterpartiet και Alleanza Verde e Sinistra, δείχνουν πως η επίδραση των ΜΚΔ στις δημοκρατικές διαδικασίες εξαρτάται από την ήδη υπάρχουσα πόλωση και την κατάσταση του πολιτικού σκηνικού γενικότερα.
- Η σημαντική αύξηση που είδαν τα κόμματα της Γαλλίας και της Γερμανίας στους ακόλουθούς τους στο Instagram κατά την προεκλογική περίοδο των πρόσφατων εθνικών εκλογών αποδεικνύει πως οι άνθρωποι στρέφονται στα ΜΚΔ για πολιτικά θέματα και αυτά μπορεί να επηρεάσουν την στάση των πολιτών.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η έρευνα,

κατέληξε σε δύο βασικά συμπεράσματα:

1. Η συμβολή των ΜΚΔ προς την δημιουργία μιας ανοιχτής Ευρωπαϊκής Δημόσιας Σφαίρας είναι θετική, αλλά περιορίζεται σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες και εμποδίζεται από ατομικές πρακτικές, αλγορίθμους και την υψηλή πόλωση, με αποτέλεσμα να κυριαρχούν οι πολλαπλές ψηφιακές σφαίρες.
2. Η σχέση των ΜΚΔ με την δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια σχέση που χαρακτηρίζεται από αμοιβαία αλληλεπίδραση μεταξύ του φυσικού και του ψηφιακού χώρου και διαφορές ανάμεσα στα Κράτη-Μέλη.

και παρουσιάζει δύο προτάσεις:

1. Περισσότερες έρευνες πάνω στο θέμα και ειδικά σε νέα ΜΚΔ, όπως στο TikTok, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Περισσότερα μέτρα και δράσεις από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς για την καλύτερη νομοθετική ρύθμιση του χώρου και την βελτίωση της σχέσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης με την πολιτική ζωή της Ευρώπης.

A large European Union flag is flying on a tall pole in the foreground. In the background, there is a modern, curved building with many windows. The sky is blue with some clouds. The sun is shining from the top left, creating a lens flare effect.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή και την υποστήριξή σας!